

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 4C/61/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6613211696
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Gabrielová
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2021:6613211696.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou JUDr. Andreou Gabrielovou v právnej veci navrhovateľa: I. W., O.. XX.XX.XXXX, V. G., E.V. C., štátny občan Slovenskej republiky právne.. zast.: JUDr. Ing. Mikuláš Práznovský, CSc., advokát, Advokátska kancelária so sídlom Nové Zámky, Bočná 26 proti odporkyni: W. Z., O.. XX.XX.XXXX, V. G., E. C., štátny občan Slovenskej republiky v konaní no pripustenie zapretia otcovstva a zapretie otcovstva, takto

rozhodol:

I. Súd návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal pripustenia zapretia otcovstva Š. P., O.. XX.XX.XXXX X. V., zomrelého dňa XX.XX.XXXX k navrhovateľovi: I. W., O.. XX.XX.XXXX X. G., V.D. E. C., G. a určenia, že Š. P., O.. XX.XX.XXXX X. V., zomrelý dňa XX.XX.XXXX nie je otcom navrhovateľa: I. W., O.. XX.XX.XXXX X. G., V. G., E. C. z a m i e t a .

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1.Navrhovateľ podal návrh na pripustenie zapretia otcovstva a návrh na zapretie otcovstva. Okresný súd Lučenec vo veci dňa 17.07.2014 rozhodol v konaní č.k. 4C/61/2013 tak, že návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal pripustenia zapretia otcovstva Š. P., nar. XX.XX.XXXX, zomrelého XX.XX.XXXX k navrhovateľovi I. W., narodený v G. XX.XX.XXXX, V. G., E. C. a určenia, že Š.Z. P. narodený v V. Y. XX.XX.XXXX, zomrelý dňa XX.XX.XXXX nie je otcom navrhovateľa I. W.Y., O.. XX.XX.XXXX X. G. zamietá. Účastníkom trovy konania nepriznal.

2. Proti rozhodnutiu podal dňa 15.10.2014 navrhovateľ odvolanie. Krajský súd Banská Bystrica v konaní č.k. 13Co/8/2015 rozsudok Okresného súdu zrušil a vec vrátil Okresnému súdu na ďalšie konanie. Vo veci vyslovil právny názor, ktorým bol prvostupňový súd viazaný.

3. Uznesením zo dňa 29.05.2019 č.k. 4C/61/2013-119 Okresný súd Lučenec prerušil predmetné konanie do skončenia konania na Ústavnom súde Slovenskej republiky o súlade ustanovenia § 96 ods. 3 časť za bodkočiarkou zákona č.36/2005 Z.z. o rodine v znení „ak nežije ani jeden z rodičov, návrh nemožno podať“ s čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 2 ods. 1, čl. 3 ods. 1, čl. 7 ods. 1, Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 41 ods. 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Dňa 26.06.2019 Okresný súd Lučenec vypracoval predloženie veci s návrhom podľa čl. 125 Ústavy Slovenskej republiky na vyslovenie nesúlady niektorých ustanovení zákona o rodine s ústavou Slovenskej republiky, na Ústavný súd Slovenskej republiky Košice.

5. Ústavný súd SR vydal dňa 23.09.2020 uznesenie Ústavného súdu SR č.k. PL.ÚS 21/2020-9, ktorým návrh Okresného súdu Lučenec odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí. Z dôvodovej časti rozhodnutia okrem iného vyplýva, že návrh Okresného súdu, jeho odôvodnenie sa obmedzuje na popis konkrétnych skutkových okolností veci, o ktorej má Okresný súd v prerušenom konaní vedenom pod sp. zn. 4C/61/2013 rozhodnúť, ako aj popis vývoja zákonnej úpravy inštitútu zapretie otcovstva na území Slovenska od roku 1944 a vyúsťuje do návrhu meritórneho rozhodnutia Ústavného súdu. V odôvodnení návrhu však chýba akákoľvek ústavnoprávna argumentácia, ktorá by odôvodňovala prijatie rozhodnutia navrhnutého v petite. V odôvodnení návrhu tiež absentujú identifikovateľné poukazy na doterajšiu judikatúru Ústavného súdu, prípadne medzinárodných súdnych orgánov, ktorá by mohla byť aplikovateľná na rozhodnutie o návrhu Okresného súdu a teda podporiť petit predložený Okresným súdom. Ide o také závažné nedostatky návrhu na začatie konania, ktoré Ústavný súd nemôže odstraňovať z úradnej povinnosti a to ani pri uprednostnení meritórneho prístupu k ochrane ústavnosti. Ústavný súd dodáva, že ani v prípade vyhovenia návrhu ústavným súdom by zo zvyšku znenia predmetného ustanovenia, ktorého účinnosť by zostala nedotknutá, nevyplýva jednoznačný záver o prípustnosti návrhu, ktorý je predmetom konania vedeného pred navrhovateľom. Uvedená skutočnosť vzbudzuje pochybnosť o prejudicialite predloženej otázky súladu napadnutej časti právneho predpisu pre dané konanie.

6. Navrhovateľ prostredníctvom právneho zástupcu zaslal súdu dňa 03.11.2020 vyjadrenie, v ktorom uviedol, že z nálezu Ústavného súdu sp.zn. III.ÚS 72/2010-38 vyplýva, že pri výklade aplikácie ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochyb, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým výkladom. Z citovaného nálezu Ústavného súdu možno pre výklad právnych noriem privodiť tieto závery: 1) prednosť má doslovný (gramatický) výklad ustanovenia právneho predpisu, 2) v prípade rozporu so zmyslom alebo účelom tohto ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným výkladom, 3) ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom ale aj zmyslom a účelom zákona. Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. II.ÚS 83/05 zo dňa 17.03.2005 okrem iného uviedol, že otázky otcovstva spadajú do pôsobnosti všeobecných súdov, ktoré sú viazané nielen vnútroštátnym právnym poriadkom, ale aj medzinárodnými dokumentami. Inštitút otcovstva upravuje na medzinárodnej úrovni Dohovor o právach dieťaťa, ktorý bol v zbierke zákonov vyhlásený pod č. 104/1991 Zb. a pre Českú a Slovenskú federatívnu republiku nadobudol platnosť v súlade so svojim čl. 49 ods. 2 dňa 06.02.1991. Najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri prijímaní všetkých vykonávacích opatrení. Slová „musí byť“ ukladajú zmluvným štátom Dohovoru zásadnú právnu povinnosť a znamenajú, že zmluvný štát sa nemôže rozhodovať, či treba alebo nie vyhodnotiť najlepší záujem, dieťaťa a pripísať mu prvoradú váhu pri vykonávaní akýchkoľvek postupov. Podľa Dohovoru o právach dieťaťa je jedným zo základných práv dieťaťa právo poznať svoj pôvod a poznať svoju prirodzenú rodinu. Všetky medzinárodnoprávne pramene rodinou rozumejú v prvom rade prirodzené právne vzťahy založené na biologickom základe. Dohovor o právach dieťaťa bližšie nedefinuje, čo sa rozumie pod poznaním svojich rodičov. Pod pojmom poznania preto treba rozumieť nielen osobné poznanie rodiča na základe osobného kontaktu dieťaťa s ním, ale ich poznanie aj z iných zdrojov a to aj po smrti dotknutého rodiča. Možnosť preklenutia dilemy podľa § 96 ods. 3 časť za bodkočiarkou poskytuje okrem priamej aplikácie Dohovoru o právach dieťaťa aj civilný sporový poriadok. Podľa Dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku čl. 4 upravuje analógiu legis a analógiu iuris, ktorá má ako výkladové pravidlo svoje nesporné miesto i v predpisoch procesného práva. Reflektuje na zákaz odopretia spravodlivosti, teda, že sudca nemôže spor neprejednať a nerozhodnúť ak chýba právna úprava v prejednávanej právnej veci. Klasické interpretačné pravidlo, analógia, umožňuje sudcovi použiť ustanovenie svojim obsahom a účelom natoľko podobné, že je žiaduce posúdiť podľa neho i právne veci, ktoré do hypotézy právnej normy výslovne poňaté neboli. Na právo dieťaťa na podanie návrhu na zapretie otcovstva možno primerane aplikovať aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá bola uvedená už v známom uznesení Ústavného súdu SR zo dňa 20.05.2015 sp. zn. PL.US 22/2014. Judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva možno rozdeliť na dve základné skupiny. V prípade ak domnelý otec od začiatku narodenia dieťaťa vedel, že nie je otcom, alebo mal pochybnosti o svojom otcovstve, ale nevyužil možnosť poprieť svoje otcovstvo v stanovenej lehote, ESLP konštatoval, že neexistencia právne účinného nástroja zvrátenia daného stavu nie je v rozpore s čl. 8 Dohovoru. Druhú skupinu tvoria prípady, keď otec nemal dôvodnosť pochybovať o svojom otcovstve a o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu testy DNA a že nie je otcom dieťaťa sa

dozvedel až po uplynutí stanovenej lehoty a ani za takýchto okolností nemá k dispozícii právne účinný nástroj na zapretie otcovstva alebo otec ani nikdy žiadny právne účinný nástroj nemal. Vyššie uvedená judikatúra ESLP sa síce vzťahuje na zapretie otcovstva domnelým otcom a na existenciu vedomosti domnelého otca o tom, či je alebo nie je biologickým otcom, avšak otázka právne účinného právneho prostriedku na zapretie otcovstva je rovnako aplikovateľná aj na zapretie otcovstva na návrh dieťaťa. V prípade predmetného konania na Okresnom súde Lučenec ide o zákonnú prekážku danú ustanovením § 96 ods. 3 časť za bodkočiarkou zákona o rodine. Za zmienku stojí aj skutočnosť, že rodičovstvo stojí primárne na biologickom základe. V prípade, kedy dôjde k určeniu otcovstva podľa druhej domnienky mužom, ktorý v skutočnosti nie je biologickým otcom a takáto skutočnosť je mužovi a matke známa, možno ich konanie považovať za obchádzanie zákona, ktoré nepožíva právnu ochranu a ktoré je neplatné. Pokiaľ by išlo o obchádzanie zákona, na túto neplatnosť je potom potrebné prihliadať ex offo. Otcovstvo Š. P. k navrhovateľovi síce nebolo určené súhlasným vyhlásením rodičov podľa § 90 a nasl. zákona č. 36/2005 Z.z. o matrikách ale uznaním otcovstva podľa § 41 zák. čl. č. XXXIII z roku 1984 o štátnych matrikách, avšak pre účely posúdenia platnosti uznania otcovstva možno závery platné pre súhlasné vyhlásenie rodičov aplikovať obdobne. Právny otec Š. P. bol v čase počatia navrhovateľa až do repatriácie v zajateckom tábore, o čom predložili registračný preukaz menovaného č. S24203 zo dňa 13.07.1945. Tak Štefan Pevný, ako matka navrhovateľa, si preto museli byť vedomí toho, že Š.Z. P. nemôže byť biologickým otcom navrhovateľa. Uznanie otcovstva k navrhovateľovi Š. P.Ý. v roku XXXX preto možno považovať za obchádzanie zákona a ako také za neplatné. Skutočnosť, že otcovstvo Š. P. k navrhovateľovi je na 100% vylúčené, preukázal aj znalecký posudok.

7. Dňa 24.11.2021 vydal súd v konaní č.k. 4C/61/2013 uznesenie, ktorým pokračuje v predmetnom konaní.

8. Zástupca navrhovateľa na pojednávaní uviedol, že sa pridáva svojho návrhu, ako aj všetkých vyjadrení v plnom rozsahu. Domnievajú sa, že na základe analýzy DNA, ktorú vypracoval MUDr. Ferák, je jednoznačne potvrdené, že Š. W. nie je otcom navrhovateľa I. W.. Navrhujú, aby súd vyslovil, že Š. W. nie je otcom navrhovateľa, teda, aby návrhu vyhovel. Majú za to, že v danom prípade je možné aplikovať Medzinárodné dohovory, jednak Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj Dohovor o právach dieťaťa, ktoré majú prednosť pred zákonom o rodine, ktorý to výslovne zakazuje, avšak preto medzinárodné dohovory ustanovujú viac práv než zákon o rodine a majú mať prednosť. Aj Ústavný súd SR sa vyslovil, že v prvom rade všeobecný súd rozhoduje o tom, kedy a v akých prípadoch a či uprednostní medzinárodný dohovor pred zákonom o rodine. Na základe týchto skutočností navrhujú, aby súd vyhovel ich návrhu v plnom rozsahu.

9. Opatrovníčka Š. P. uviedla, že k veci nemá viac, čo dodať.

10. Podľa § 84 zákona o rodine, otcovstvo sa určuje na základe domnienok otcovstva ustanovených v tomto zákone súhlasným vyhlásením rodičov alebo rozhodnutím súdu.

11. Podľa § 96 ods. 1 zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme dieťaťa, a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva. V tomto konaní musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom.

12. Podľa ods. 2, ak súd rozhodne tak, že návrhu podanému podľa ods. 1 vyhovie a určí, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme dieťaťa, môže dieťa po právoplatnosti tohto rozhodnutia podať návrh na zapretie otcovstva.

13. Podľa ods. 3, ak jeden z rodičov nežije, môže dieťa podať návrh na zapretie otcovstva proti druhému rodičovi; ak nežije ani jeden z rodičov, návrh nemožno podať.

14. Z ustanovenia § 96 zákona o rodine vyplýva, aktívna legitímácia dieťaťa požiadať všeobecný súd o rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva a v prípade kladného rozhodnutia následne podať návrh na zapretie otcovstva. Táto zákonná legitímácia dieťaťa je však viazaná na podmienku, že rodičom dieťaťa uplynula zákonná lehota, v ktorej boli oni legitímovaní otcovstvo zaprieť alebo ak jeden z rodičov už nežije.

15. Podľa súčasnej právnej úpravy patrí právo na iniciovanie konania o prípustnosti zapretia otcovstva dieťaťu. Ide o významný zásah do osobného stavu otca, matky a aj dieťaťa, pretože týmto spôsobom môže byť zapreté otcovstvo aj v prípade, ak zákon priamo počítal s tým, že sa za otca bude považovať iný muž než je biologický otec. Základnými hmotnoprávnymi podmienkami sú, že zapretie otcovstva si vyžaduje záujme dieťaťa a rodičom dieťaťa už uplynula lehota na zapretie otcovstva daná buď § 86, § 89 alebo § 93 zákona o rodine, alebo jeden z rodičov už zomrel. Ako už bolo vyššie uvedené, zapretie otcovstva sa delí na dve fázy. Prvá fáza je konanie o prípustnosti zapretia otcovstva. Aktívne legitimované na podanie návrhu je dieťa, ktoré má záujem na tom, aby otcovstvo jeho matrikového otca bolo zapreté. Žiadne procesné nástupníctvo namiesto navrhovateľa nie je prípustné. Pokiaľ je dieťa plnoleté podáva návrh samo, pokiaľ je maloleté podáva návrh opatrovník, ktorého mu súd za týmto účelom ustanoví. Obsahom návrhu je preukázanie splnenia dvoch hmotnoprávných podmienok povolenia prípustnosti zapretia otcovstva. Pokiaľ ide o preukázanie záujmu dieťaťa, potom prichádza do úvahy ako argument najmä zosúladenie matričného a biologického otcovstva, na ktorom má záujem dieťa. Nie je rozhodujúce, či má spoločnosť záujem na zmene zápisu v knihe narodení alebo nie. Ochrana týmto ustanovením sa poskytuje len v záujme dieťaťa. V zmysle Dohovoru o právach dieťaťa má preto dieťa právo poznať svojho skutočného biologického otca. Na základe návrhu súd rozhodne tak, že buď návrhu vyhovie a povolí podanie žaloby alebo návrh zamietne. V tomto prípade nemožno podať žalobu o zapretie otcovstva. Podanie návrhu na rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva nie je obmedzené žiadnou lehotou. Rodinné právo si v dôsledku zmeny vývoja spoločnosti presadilo svoj súkromnoprávny charakter a to aj vďaka právu na ochranu súkromia a právo na ochranu rodinného života zakotvené v čl. 8 Európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ďalšie významné pravidlo pre realizáciu a výklad rodinnoprávných noriem obsahuje Dohovor o právach dieťaťa, konkrétne pre problematiku zapierania otcovstva je podstatný čl. 7, ktorý zakotvuje dieťaťu právo poznať svoj pôvod a pôvod svojich rodičov. Z uvedeného ustanovenia priamo však nevyplýva, že dieťa za každých okolností má povinnosť poznať svojich biologických rodičov. Pri rozhodovaní o prípustnosti konania o zapretie otcovstva, súd posudzuje záujem dieťaťa, ktorý nie je žiaduce podriaďovať pod modely fungovania vzťahov, ktoré majú orgány verejnej moci zažité. V danom prípade skúmanie záujmu dieťaťa bolo irelevantné vzhľadom k tomu, že nebola splnená zákonná podmienka, a to aktívna legitimácia účastníka, ktorý podal návrh. Súd na záver dodáva, že z koncepcie zákona o rodine vyplýva, že zákon rodičom ustanovil prekluzívne zapieracie lehoty a po ich márnom uplynutí dal aktívnu legitimáciu len dieťaťu a to len v tom prípade, ak žije aspoň jeden z matrikových rodičov. Z tohto vyplýva, že zákonodarca nechcel, aby túto možnosť mali aj iné subjekty, inak by ju v zákone výslovne zakotvil.

16. Súd taktiež nevezhliadol spojitosť predmetnej veci s nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, na ktoré poukázal navrhovateľ, preto jeho návrh na pripustenie zapretia otcovstva zamietol. Ústavný súd Slovenskej republiky doposiaľ tak, ako ESR nejudikoval problematiku týkajúcu sa osobitne konkrétneho prípadu. Keďže zapretie otcovstva je rozčlenené na dve fázy, prvou je konanie o prípustnosti zapretia otcovstva, ktoré konanie súd zamietol z vyššie uvedených dôvodov preto navrhovateľ už v tomto prípade nemal zákonnú možnosť podať návrh na zapretie otcovstva, a preto súd aj tento návrh zamietol.

17. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru je úspechu vo veci.

18. Podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

19. V danom prípade navrhovateľ v konaní úspech nemal. Úspech mala odporkyňa, ktorá si žiadne trovy konania neuplatnila, preto súd o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie, v lehote 15 dní odo dňa doručenia, na Okresný súd Lučenec, Ulica Dr. Herza 14, Lučenec písomne, v štyroch vyhotoveniach.

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie je potrebné predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde, a aby každý účastník dostal jeden rovnopis odvolania. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

Podľa § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že,

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 389 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom,
- c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, alebo
- d) nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.